herpy

GECKOR

McIlwraith leaf-tailed gecko

Orraya occultus

Orraya occultus är en nattaktiv bladsvansgecko som bara är känd från ett litet område i McIlwraithbergen på Kap Yorkhalvön i nordöstra Australien. Den har en ovanligt lång, tunn hals och en taggig svans och är ensam art i sitt släkte. Arten hålls knappast i terrarier, och det finns bara lite kunskap om skötseln.

Familj: Carphodactylidae Tidigare namn: *Saltuarius occultus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**10-11 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Klipplevande**
Biotop	**Regnskog och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 40 × 80 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**17-21 °C**
Luftfuktighet	**60-100 %**
UVB	**Behövs inte**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**2 ägg**
Inkubation	**90-110 dagar** vid 21-26 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Orraya occultus är en medelstor, tillplattad gecko med en ovanligt lång och smal hals, som beror på förlängda halskotor. Det är det tydligaste kännetecknet och skiljer arten från alla nära släktingar. Kroppen är måttligt besatt med spetsiga knölar, och den regenererade svansen är kantad av stora, taggiga fjäll. Hanarna har ett tydligt, uppstående fält av preanalporer, som honorna saknar.

Kroppen blir upp till 11 cm från nos till kloak. Arten beskrevs 1993 som *Saltuarius occultus* och flyttades 2000 till ett eget släkte, *Orraya*, där den är enda art. Släktet är en gammal, fristående gren vid sidan av de övriga australiska bladsvansgeckorna. Artnamnet är latin för "dold" och syftar på att den är svår att hitta. Släktnamnet kommer från morrobalama, språket hos områdets ursprungsbefolkning, och betyder "äldre bror".

Vikt och livslängd är inte dokumenterade; nära släktingar blir 10-15 år.

Utbredning och livsmiljö

Orraya occultus är endemisk för McIlwraithbergen på Kap Yorkhalvön i nordöstra Queensland. Typlokalen ligger vid Peach Creek omkring 19 km ost-nordost om Mount Croll. Arten har bara påvisats i ett mycket litet område i de högre delarna av bergskedjan och hör till Australiens mest hotade kräldjur.

Ett enstaka fynd nära Sydney, som kartan visar, är knappast korrekt.

Naturlig utbredning: Australien.

LIVSMILJÖ

Orraya occultus lever i skog på 500-825 meters höjd. Bergskedjan är övervägande täckt av regnskog, och klimatet är tropiskt med en tydlig regntid och torrtid; höjden gör luften svalare än i låglandet. Arten är nattaktiv och lever på klippor och stenar, där huden fungerar som kamouflage.

Den exakta temperatur- och fuktrytmen i livsmiljön är inte dokumenterad. Honan lägger två ägg; boplats och äggläggningstid är inte beskrivna.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Orraya occultus*, och arten hålls knappast. Skötseln bygger på klimatet i livsmiljön och på de nära släktingarna *Saltuarius cornutus* och *Saltuarius salebrosus*, som är bättre kända i terrarier. Siffrorna är lånade från dem.

Ett par behöver minst 60 × 40 × 80 cm (längd × bredd × höjd). Välj gärna större, eftersom djuret är stort och klättrar. Inred med lodräta ytor av kork, stel bark eller konstgjorda klippväggar, gärna med springor, så att djuret kan ta sig runt i hela terrariet och sitta gömt på dagen. Som bottensubstrat passar ett tunt lager fuktig kokosmull eller löv. Terrariet ska ha god ventilation, så att luften inte blir stillastående.

TEMPERATUR

Livsmiljön ligger på 500-825 meters höjd i tropiskt klimat, så luften är mild och varierar inte mycket. På dagen ska det vara 22-26 °C och på natten 17-21 °C.

Värme är den största faran för bladsvansgeckor. Håll terrariet borta från direkt sol och undvik temperaturer över 28 °C. En värmekälla behövs bara om rummet är kallt. Mät temperaturen både upptill och nedtill med en digital termometer.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska variera. Spruta terrariet grundligt på kvällen, så att fuktigheten stiger mot 100 %, och låt den sjunka till omkring 60 % mellan besprutningarna, så att bark och bottensubstrat kan torka upp. Djuret dricker vattendroppar från ytor och inredning.

Bottensubstratet får inte vara ständigt vått, för det ger mögel och hudproblem. För torr luft ger problem med hudömsningen, som alla bladsvansgeckor är utsatta för.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Orraya occultus är nattaktiv och lever gömd på dagen. UVB är inte dokumenterat som nödvändigt, och släktingarna hålls utan. Använd ett svagt ljus med en fast dygnsrytm på 12 timmar, inga starka spotlights och inget färgat nattljus. Natten ska vara mörk, och terrariet ska ha skuggiga partier.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Orraya occultus äter leddjur. Syrsor, kackerlackor och andra foderinsekter passar när de högst är lika långa som avståndet mellan djurets ögon. Vuxna djur får två-tre insekter vid varje utfodring, två-tre gånger i veckan, och unga djur utfodras oftare.

Pudra fodret regelbundet med kalk och ett multivitaminpreparat. Svansen lagrar fett och visar djurets hull. Ta bort rester nästa morgon.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Orraya occultus är nattaktiv och sitter stilla på klippor och stenar på dagen. Den är skygg och inte lämpad för hantering. Liksom andra bladsvansgeckor kan den förlora svansen, som växer ut igen i en kortare och annorlunda form. Ta aldrig tag i svansen.

Håll ett enstaka djur eller ett par som är vana vid varandra. Beteendet mot artfränder är inte dokumenterat, så skilj djuren åt om ett av dem blir trängt eller de skadar varandra.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna har en tydlig hemipenisbula vid svansroten och ett uppstående fält av preanalporer, som honorna saknar. Ålder och storlek vid könsmognad är inte dokumenterade; räkna med 3-4 år som hos de nära släktingarna.

PARNING

Parning och avel är inte beskrivna för *Orraya occultus*. Hos släktingarna sätter en sval viloperiod igång aveln, men en sådan period är inte dokumenterad för en tropisk art från Kap York. En lätt nedkylning och färre besprutningar under den torra årstiden är en försiktig utgångspunkt. Ta ut djuren ur perioden om de tappar i vikt.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger två ägg åt gången. Antal kullar per år är inte dokumenterat. Ge honan ett äggläggningssubstrat av fuktig torv eller kokosfibrer, 8-10 cm djupt, som klumpar sig men inte är vått.

INKUBATION

Vid 21-26 °C kläcks äggen efter 90-110 dagar. Hög temperatur är skadlig för äggen, så håll dig i den låga änden. Temperaturens betydelse för könet är okänd.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Uppfödning av *Orraya occultus* är inte beskriven. Hos släktingarna hålls ungarna i ett litet terrarium inrett som de vuxnas, med hushållspapper som botten och korkbark som gömställe. Spruta varannan dag och erbjud de minsta foderinsekterna, pudrade med kalk. Håll varje unge för sig.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns inga sjukdomsöversikter för *Orraya occultus*, så listan bygger på släktingar bland bladsvansgeckorna:

- Överhettning. Längre tids värme över 28 °C kan vara dödlig. Håll terrariet svalt och i skugga.
- För torr luft, som ger problem med hudömsningen, där hudrester fastnar på tår och svansspets.
- Ständigt blött bottensubstrat och stillastående luft, som ger mögel och hudproblem.
- Kalkbrist, om fodret inte pudras med kalk och vitaminer.
- Viktnedgång. Svansen lagrar fett och är ett bra tecken på djurets kondition.

Sök en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar i vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slött.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.